

Belevenissen van een Lichterveldse kajotter tijdens de Tweede Wereldoorlog

Sylveer Pattyn

In de periode 1939 - 1940, net voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, leefde er niet zoveel in Lichtervelde qua jongerenwerking¹. Dit in tegenstelling tot "Sas-Slijkens" (Bredene) waar ik mijn eerste 15 levensjaren doorbracht en waar ik actief deelnam aan de jongerenbeweging.

Begin 1941 sprak ik over dit gebrek aan "iets" voor de jeugd met E.H. Cornillie, die dat toegaf en beloofde het ter sprake te brengen bij zijn collega E.H. Remi Lanssens.

¹ Het is wellicht zo dat er in vroegere jaren, periode 1920 – 1930 ook al een KAJ bestond, doch die was bij het begin van WO II niet meer actief.

E.H. Lanssens bleek gewonnen voor het initiatief. Andere jongens die ook deze noodzaak aanvoelden waren bereid te helpen en de “Kristelijke Arbeiders Jeugd” werd (opnieuw) geboren.

Pioniers van het eerste uur waren: Marcel Decoster - Voorzitter, Sylveer Pattyn - Ondervoorzitter, Remi Lanssens - Proost en als leden Gaston Missinne, André Vanoverschelde, Roger Vanwallegem e.a. De Potteriezaal werd ons lokaal voor vergaderingen, studie en sport. Maar ... het was oorlog en de leidersschool die we volgden in de Gilde in de Kattestraat te Roeselare vanaf 09/02/1942, volgden we in het geheim. Andere lesgevers waren ook André Dermaut, Jef Malisse, Leon Bruggeman. De lessen gingen door op zondag en werden gegeven door o.a. Maurits De Pierre en Jef Deschuyffeleer. Meer en meer werd de effectieve dreiging voor ons voelbaar.

Jozef Werbrouck en ikzelf werden een tijd later gedeporteerd naar Halle am Saale (Leipzig) nu D.D.R. Later volgden nog Marcel Govaere en andere Lichterveldse jongeren.

In 1943 ontvingen we in Oost-Duitsland correspondentie - brieven, kaarten en boeken - vanwege de Nationale KAJ-centrale te Brussel². Een nieuw hoofdstuk in de geschiedenis van de KAJ werd aangevat: de clandestiene KAJ in Duitsland.

Foto genomen te Halle/Saale op Kerstdag 1944. Van links naar rechts: Sylveer Pattyn, Jan Craanhals, Rafaël Blomme en Jozef Werbrouck.

² Bijdragen tot de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog – De clandestiene KAJ in Duitsland, door F. Selleslagh, p. 95. Begin 1943 werd in de zetel van het KAJ-bestuur in de Paleizenstraat nr. 90 te Brussel een hoofdkwartier opgericht waarvan Robert Hertogen de leiding waarnam.

Zo begon ook ik actief brieven te schrijven naar andere KAJ-ers, we organiseerden bijeenkomsten die strikt geheim moesten blijven. Zo'n contactplaats was de H. Elisabethkerk te Halle a/Saale, aan de biechtstoel van vicar Fritz (de laatste biechtstoel rechts) en men identificeerde zich door zijn KAJ-kenteken op te spelden of zijn KAJ-ring te dragen. Zo kwam ik in contact met André Dedeckere, een Waalse JOC-er³. Ook Clement Vermost schreef regelmatig. Stilaan vormden wij een hechte groep. Ik kreeg richtlijnen uit Brussel door Robert Hertogen. Vanuit Duitsland zelf kwamen brieven van Eugene Come (Maagdenburg), van R. Derhoven (Pouch) en van Fernand Decroos (Hannover). Er werd zelfs een algemene vergadering belegd in Dessau op 11/09/1943. Die zou ik normaal ook bijwonen (onder de mom van een bezoek aan een zwaar zieke oom) doch ik kreeg geen toelating.

Volgende correspondentie werd gevoerd:

Herrn Sylveer Pattyn
Gemeinschaftslager S.F.W.
Barache 1 - Stube 2
Kameradenstrasse
Mutzlich 3
Halle/Saale
J. M. J. Diemitz, 12.08.1943

Cher ami,

Hier j'ai reçu une lettre de Bruxelles, boulevard Poincaré 79, qui m'a donné votre adresse. Je me suis informé alors pour vous trouver, mais partout cette adresse est inconnue, et je voudrais pourtant faire connaissance avec vous. Ne sauriez vous pas m'écrire un petit mot en retour, m'indiquant le chemin à prendre pour votre camp. J'ai déjà été à la "Merseburgerstrasse" (2e maison à droite) pour demander des renseignements, mais inconnus! En espérant une prompte réponse, je vous présente mes sincères salutations.

Je travaille jusqu'à 4 h. et dimanche je suis libre.

(get.)

André De Deckere

Gemeinschaftslager I

Otto Stempstrasse 11/20

Diemitz - Halle/Saale

Halle, 10 december 1943

³ J.O.C.: Jeunesse Ouvrière Chrétienne; de Waalse K.A.J.

Beste vriend,

Het zal U misschien verwonderen, van mij een briefje te ontvangen. We kennen mekaar misschien niet, maar toch zijn we beiden oude strijdmakkers, uit één en dezelfde beweging in België: De KAJ.

Uw adres ontving ik over een paar dagen van onze Nationalen Schatbewaarder René Triest, die me verzocht mij met U in verbinding te stellen.

Ik ben nog niet heel lang hier in Duitschland. Sinds 28 september heb ik België verlaten en werk hier nu als bediende hier in de stad.

Ik kom uit de Aartbisshoppelijke stad Mechelen en ben er in de beweging steeds werkzaam geweest tot in 1942, wanneer ik in het huwelijksbootje ben gestapt.

Het zou me ten zeerste verheugen nog eens terug in verbinding te kunnen komen met een oud-strijdmakker. Wilt U me misschien laten weten wanneer en waar we mekaar het best kunnen ontmoeten?

Intussen wensch ik U veel moed, want ... "Morgen gaat het beter!"

Met beste groeten in X

Uw vriend Oud-Kajotter,

(get.)

Clement Vermost

Gemeinschaftslager d. D.A.F. (Süd)

Barak 8 - Zimmer 107

Merseburgerstrasse 74 a

Halle/Saale

Brussel den 10 november

1943 Poincaré-laan 79

Beste vriend,

Voorzeker hebt ge ons laatste briefje, met z'n praatje zoo van man tot man, goed ontvangen. Van sommigen onder U ontvingen we reeds een antwoordje. Het is toch altijd zoo aangenaam voor ons iets van U te hooren, iets te vernemen over uw verblijf bij uw makkers, over uw apostolaat: uiting van een rotsvast overtuiging in ons dierbaar Kajottersideaal. Eenvoudige woorden, neergeschreven op de rand van uw bed, op den hoek van de tafel, ongekunsteld, vol van geestdrift maar ook vol werkelijkheidszin. Met een onbegrensde edelmoedigheid volbrengt ge uw zending van lekenapostel. Ge weet uw makkers, jonge arbeiders hoger op te tillen, naar een schooner en edeler leven. Blijf getrouw aan dit christelijk ideaal, en doe zoo voort.

En nu willen we ons praatje verder zetten, uitgepraat geraken we toch nooit, hé, want we zouden u nog zooveel willen vertellen.

Op 31 oktober j.l. vierden we het feest van onzen Grooten Koning-Kristus. Op dien dag zijn we weer eens te meer met u vereenigd geweest. Solidair in die trouwe aan Hem die gansch ons ideaal van den God-Werkman in Zich verpersoonlijkt. Zijn leven was een "totaal" geven van Zich zelf, tot vrijmaking van heel het menschdom, dus ook van ons, van alle makkers, jonge arbeiders. Wat een aanmoedigend voorbeeld is dit toch voor ons! Is er wel een schooner ideaal in een menschenleven dan het wegschenken van zich zelve!

En wij willen dat doen, beginnende met het "kleine" in ons leven. Het is toch opvallend dat uw brieven daarvan altijd het eerst spreken een dienst bewezen, 'n handje toegestoken, 'n glimlach en een aanmoedigend woordje geschonken aan een ontmoedigde, een "gelukzoeker" den weg gewezen en geholpen op den weg naar het ware geluk, terug naar God, naar Hem die altijd vertroosting brengt, en ... zoo gaat het altijd voort in uw brieven.

Edele zielen, edele daden!

Wij zijn de Novembermaand ingetreden en we tellen weer één zomer minder in ons leven. De herfst jaagt het leven uit de natuur, nog een laatste zonnetje speelt in de kleuren pracht der goudgele bladeren. De lange avonden dreigen de somberheid van het dagelijksche leven van arbeid en zorgen nog te vergrooten. Meer nog dan in het verleden, denkt ge, en voorzeker is dat ook zoo bij uw makkers, aan hen die ge verlaten hebt: uw familie, vrienden, Kajotters en aderen, misschien uw verloofde.

Dat is goed, m'n vriend, maar wij, Katholieke jonge arbeiders, gaan nog verder en denken in de Novembermaand heel speciaal aan hen die ons op deze aarde voor eeuwig verlaten hebben: onze dierbare overledenen. Zonder hen te vergeten die in alle landen van de wereld gevallen zijn op het slagveld, zonder onderscheid van taal of land. "Het is een heilig en zalig gedacht te bidden voor onze overledenen" zegt onze Moeder de H. Kerk. Tracht in de komende dagen die gedachte op te wekken bij uwe makkers. Zoo zal de strijdende Kerk denken aan de Kerk die lijdt!

Wat vliegt de tijd toch snel! Hoe rap zullen we alweer staan voor de maand december en zoo we Kerstmis 43 hier in het vaderland nog niet samen kunnen vieren, dan toch zullen we het doen in een zelfde gemeenschap van gedachten, wij hier en gij ginder.

De Adventstijd is voor ons de voorbereiding, de wachttijd tot het grootsche gebeuren van de komst van den Verlosser op deze aarde. Sommigen onder u zullen zeker probeeren om een adventskrans in hun kamer of barak te hangen! Kaarsen kan men desnoods vervangen door lampjes.

En zoo groeit reeds een "stemming" in voorbereiding van het Kerstfeest, dat een kristelijk feest wordt in uw kamer of lager, daar zult ge met uw makkers voor zorgen. Een kerstfeest zooals we dat vieren in al de parochies van ons dierbaar Vlaanderen.

Wij denken aan u ... Reeds is men in de weer in de parochie's om u allen een verrassing te bezorgen. Hebben uw makkers iets speciaals te vragen, dat ze dan maar op tijd schrijven. Allen zouden toch ook moeten 'n briefje schrijven naar hun familie en naar hun parochie, en als ge ze er toe kunt aanzetten om bijzonder te sparen tegen dien tijd en 'n flink sommetje op te zenden, dan moet ge het ook niet laten hoor!

Wat we aan u zenden, dat willen we nog niet verklappen, weet je, ja toch wel iets: een Kerststalleke met het noodige materiaal, liederen, novelle, versiering, speciaal voor u gemaakt, om het u mogelijk te maken een klein feestje in te richten.

Schrijf ook maar eens naar uw parochie, want vele handen zullen er noodig zijn om hierin 'n beetje te helpen.

En boven het stalleke een sterre, hoop in de toekomst, wegwijzer van zoovelen, met engelen die "de Vrede op aarde aan alle mensen van goeden wille" zullen brengen.

Als het mogelijk is gaat ge naar de Kerstmis, of toch tenminste naar een andere mis gedurende de Kerstdagen, waarin een schare van jonge mannen zich zal voeden aan het Goddelijke Lichaam van den Heiland.

Natuurlijk gaat ge op tijd beginnen en zult ge uw makkers begeesteren om samen een heerlijke Kersttijd voor te bereiden. Wij denken aan u, nu reeds en op Kerstmis, nog inniger verbonden met u. Denkt ook gij aan ons!

Allen moeten er in betrokken worden, opdat het iets worde van geheel uw "gemeenschap".

In de vele kloosters van ons land wordt er voortdurend aan u gedacht. Een ononderbroken ketting van gebeden, missen en offers legt een geestelijke band tussen u en hen.

Wij zonden u eenige boeken ook, die uw boekenschat weer wat deden aangroeien en u en uw makkers weer eenige aangename en leerzame uren zullen verschaffen. Waarschijnlijk zult ge de gebedenboekjes ook reeds ontvangen hebben. Daarmee is het mogelijk de H. Mis beter bij te wonen, ja zelfs als dit nu en dan al eens niet kan, in uw kamer er gezamenlijk uit te lezen. Zoo er makkers zijn die voor het kerkboekje een kleine vergoeding willen betalen, zal u dit goed van pas komen voor de bekostiging van het Kerstfeestje.

Beste Vriend, voor dezen keer gaan we stoppen met u de verzekering te geven dat we in de komende weken nog meer aan u zullen denken en het beste te wenschen aan u en uw makkers.

(get.)

Robert Hertogen

Aan Kristus Koning Trouw!

Brussel, 3 februari 1944

79 Poincarélaan

Beste Vriend,

Met wat een vreugde hebben we uwe zoo welgemeende wenschen voor Kerstmis en het nieuwe jaar ontvangen. Het was werkelijk een overrompeling van het vele nieuwe, van alle kanten, van de zoovele vrienden.

Het is onze enige wensch dat het nieuwe jaar U de vervulling moge brengen van al uwe wenschen. Dat het voor U, voor uw familie en vrienden een zalig en gelukkig jaar moge worden. Dat het ons den zoozeer verlangden vrede moge brengen, een echten vrede, vrucht van christelijke naastenliefde en rechtvaardigheid, zooals we dit allen kinderlijk, eenvoudig, aan het Goddelijk Kerstkind gevraagd hebben.

Van verschillende onder U ontvingen we reeds de beste berichten over uwe Kerstviering. Op vele plaatsen was het t christelijk feest vol blijde verwachting naar den Goddelijken Vredebrenger. En in gedachten zijn we met U geweest in de Kerken en Kapellen. We waren één in onze A. Communie. We waren bij U rond de opgesmukte tafel, in uw versierde kamer of kantien. We waren met U bij het eenvoudige Kerststalleke en denneboom met glanzende kaarsjes en 'n deemsterend licht. We zongen met U de eenvoudige liederen, sprankelende blijheid over Kerstmis en het Kindeke. Het waren oogenblikken van diepe zielevrede die een stille wijding brengen over het gezelschap en Godes zegen over onze wenschen en besluiten doen nederdalen.

Met nieuwe moed hebt ge uwe dagtaak weer aangevat. In dienst van Kristus-Koning en voor het heil van onze werkmakers; want "solidariteit" is voor U geen ijdel woord. Van uwe vreugde in die dagen en nog lang daarna wilt ge mededeelen aan hen. Zoals Kristus hebben we medelijden met de "massa". Wij willen in Zijnen naam de redplank zijn voor hen die zoeken naar het licht der waarheid, naar het geluk.

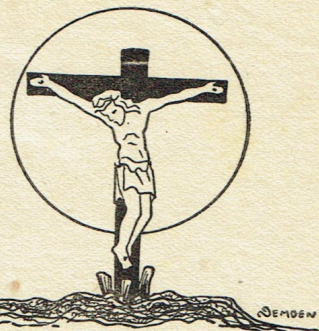
Als dit briefje U zal bereiken zullen we alreeds ver in de maand februari gevorderd zijn. Nog eenige dagen en we staan reeds met Septuagesima, 6 februari, in den voorvasten. Vanaf den studiedag, einde januari, zijn uw broers in de heimat al flink bezig met de voorbereiding van Paschen. De afwezige vrienden zijn er niet vergeten, hoor. Natuurlijk laat gij U niet den baard afdoen en is men bij U voorzeker ook flink bezig met de verwijderde voorbereiding van den Vasten en Paschen. Geen groote zaken, maar de kleintjes van iederen dag in vreugde en moeilijkheden.

Nog meer dan voor Kerstmis zullen we nu aan U en uw apostolaat denken. Eén in gebed, één in offer, maar ook één in het apostolaat.

7 APRIL 1944

Samen met de zieken en de gekwetsten
met de weesjes en de weduwen +++++
met de krijgsgevangenen en hun families
met onze afwezige werkbroeders ++

GEDENKEN WIJ: **GOEDE VRIJDAG** **3 uur**

TIJDENS EEN MINUUT STILTE EN GEBED
leggen wij in de handen van KRISTUS voor ons en
voor heel de wereld gestorven op het kruis.-onze
arbeid, onzen last, onze bekommernis en onze droefheid

VOOR DEN VREDE !

P.A. 028904 - A.F.P.A. 2576-1319

Wat beloven we U? Iederen namiddag, om 3 uur, wordt in elke familie een Onze Vader en Wees Gegroet gebeden, ook 's avonds door de vrienden in het lokaal. Iederen Vrijdag dragen de makkers uit uw vroeger en huidig arbeidsmidden om 3 uur een arbeidsuur op tot het wellukken van de Vasten en Paaschwerking, en op Goede Vrijdag drie uur rond het Kristi-Kruis te staan met onze kleine gave.

Sigaretten en ja ... wie weet wat nog al meer, zullen we uitsparen voor U en uwe makkers.

Onze zusters, de Kajotsters, en anderen staan weer eens op de bres om U iets van het fijnste voor te bereiden. Alles mogen we nog niet verklappen, maar "belofte maakt schuld" zegt het spreekwoord.

Ook de makkers uit uw vroeger arbeidsmidden zullen U niet vergeten. Alvast schrijft ge een briefje naar hen. Vraag 't ook maar eens aan uw vrienden. Het zal zeker ook een aanmoediging voor hen zijn. En moest ge eens schrijven aan Eerw. Heer Pastoor van uw parochie of aan Zeer Eerw. Heer Deken, en een en ander over uw apostolaat vertellen, dat zou hen zeker groot genoeg doen.

Aan kruisbeelden, versiering, liederen, 'n paaschblad en Goede Vrijdagskaarten hebben we ook al gedacht, hoor. Zoo zult gij en uw makkers dan nog beter kunnen meeleven met het grote Paaschgebeuren. Vergeet niet het op tijd aan uw afdeeling te vragen. Zoo nodig kan men U ook wel kleding en 'n verrassing bezorgen. Er staat niet voor niets in het Evangelie: Vraagt en ge zult krijgen.

Met vreugde hebben we in uw voorgaande briefjes kunnen vaststellen dat ge uw zieke makkers niet vergeet en hen regelmatig gaat bezoeken om met een verrassing, een boek, een goed woord en een glimlach hen wat

opbeuring te brengen. Een vriend schreef me nog over enkele dagen dat ze al hun kleederen te samen gebracht hadden om ze te verdeelen met hun geteisterde makkers. Op een ander sparen ze wat van hun rantsoen om dit naar vrienden in de stad te zenden. Wat al schoone voorbeelden van christelijke naastenliefde en solidariteit.

Eén dezer dagen zenden we U nog een tiental "Haardvrienden" en een boekenpakket, waarin een splinternieuwe uitgave "Mardych", ook de brochure over ons jaarprogramma, want we weten het reeds hoe gaarne ge uw makkers met een aangenaam boel verrast.

Wil ons ook altijd verwittigen als ge iets ontvangt. Zoo zijn we zeker dat het aangekomen is. Een kaartje met eenige woordjes uitleg (desnoods langs uw familie om) volstaat.

Op maandag 20 maart vieren we het feest van St. Jozef, beschermheilige van ons land. Datum welke we zeker niet onopgemerkt mogen laten voorbijgaan.

Beste Vriend, veel willen we aan U denken, voor U bidden, U helpen. Sommigen onder U bezorgden ons een kleine foto welke haar plaats kreeg bij deze van andere vrienden. Dat deed ons natuurlijk plezier. Zoo zijt U nog concreter in ons midden.

We sluiten nu met U het beste te wenschen voor een spoedig weerzien, want "Harde tijden gaan voorbij" is onze leuze.

Aan Kristus-Koning TROUW

(get.)

Robert Hertogen

Maagdenburg - B, 27 december 1945

Beste Vriend,

Deze die U hier schrijft is waarschijnlijk voor U, 'n onbekende zooals U voor hem 'n onbekende zijt. Maar ik ben zooals U Kajotter en dat verandert de heele zaak. Ik stel me dan maar voor. Westvlaming van Meenen - Come Eugene - 8 maand in Maagdeburg -propagandist voor het verbond Kortrijk. Nu weet U alles.

Ik schrijf U nu om U één en ander te vragen. "Hoe staat het daar met de werking bij U? - Hoeveel afdeelingen zijn er daar? - Zijt U of wie is de stadsverantwoordelijke van de verschillende afdeelingen samen?"

Ik durf vragen dat U mij volledig en ten spoedigste daarover zoudt willen inlichten - mag zooals dit briefje in telegramstijl gaan.

Ik bied U ondertussen m'n vurigste Kerstwenschen aan (wel 'n beetje te laat) en 'n gelukkig Nieuwjaar. Bidden we veel voor de j.a. - de K.A.J. - de vrede.

Ik verwacht spoedig antwoord en blijf ondertusschen met U

Aan Kristus Koning Trouw

(get.)

Eugeen (Coine).

A.M.

Pouch, 08.10.44

Beste Sylveer,

Vroeger hebt ge nog al wel nieuws gehad van André Deseins? In 't vervolg zal ik al eens ne keer schrijven. We zullen dan eerst maar met mekaar kennismaken. Ik ben van Nijlen (Verbond Mechelen). Ik weet niet of Clement Vermost van Mechelen niet bij u zit. Ik meen van wel. Die kent me zeker nog. Zoo die niet daar is, zullen we mekaar door verdere briefwisseling moeten leren kennen.

Als ge u nog aan K.A.J.-werking interesseert dan verlangt ge zeker ook wel naar richtlijnen. Als ik kan, wil ik helpen om de werking uit te bouwen. Het is wel van verre maar dit gaat mogelijk ook wel een beetje.

Liefst zoudt ge me een briefje terugschrijven en daarin zoo het één en ander vertellen. Onder andere Hoeveel Vlamingen in het lager (of is het een zaal)? Zijn er in den omtrek nog lagers? Liggen er Vlamingen privaat?

Hoe is de geest bij die mannen? Gaan ze allemaal naar de Mis? Of liever zijn er nog die gaan? Hoe leven ze verder? Kristelijk?

Zijn er nog Kajotters? En wat doen die?

Dat is zeker al ruim voldoende. Schrijf me dus ne keer terug. Ik zal dan ook mijn best doen om regelmatig van mij te laten hooren.

Sylveer jong, ik ga al sluiten. Mijn eerste briefje is nogal kort hé? Maar achteraf volgen er nog en heel waarschijnlijk van grootere lengte.

Beste K.A.J.-broer hou je taai.

DOOR MARJA TER ZEGE!

(get.)

R. Derboven

⁴ Eugeen Coine werd, samen met Jef Vyncke, door Cardijn persoonlijk belast de leiding van de KAJ in Duitsland waar te nemen. Coine werd door de Werbestelle aangeduid om te Halle/Saale te gaan werken. Hij belandde op 28/04/43 in het Auffanglager te Magdeburg, van waaruit hij niet naar Halle/Saale, maar naar de Krupp-fabrieken te Magdeburg zelf werd gestuurd.

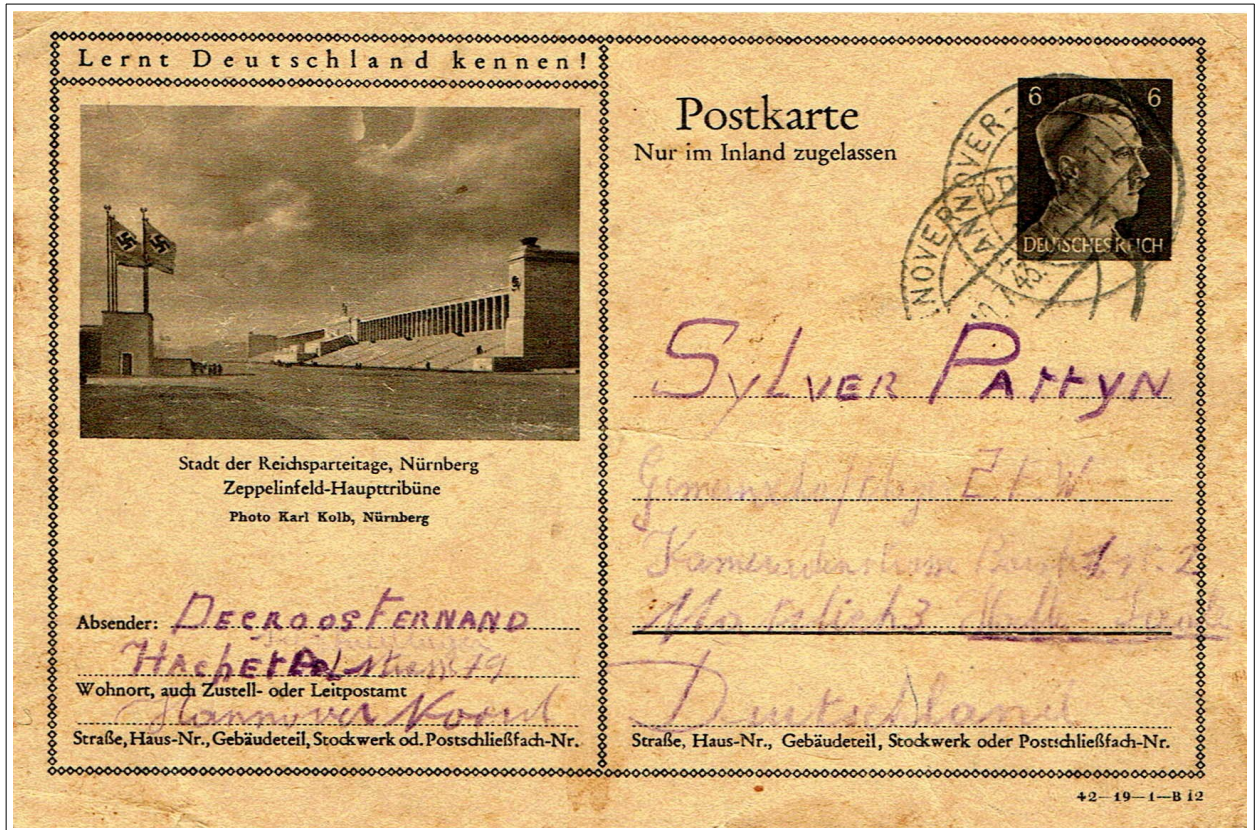
⁵ Eugeen Coine had ook vast contact met André Deseins uit Dessau.

Hannover, 08/07/1943

En toch schijnt de zon.

Best vriend Sylveer,

Hier ben ik met een kaartje voor u, 't eerste wat ik u zou willen vragen is, of ge nog nieuws krijgt uit België? Bij ons is het hier al sedert dagen, dat we voor te zeggen niets meer ontvangen uit België, noch brieven, noch pakken. 'k Ben er niet op mijn gemak van, volgens mijn gedacht moet er ginder iets niet in de haak zijn, wat denkt gij daarvan? Het is te hopen dat we alrap de vrede krijgen hoor, want 't begint me hier al leelijk te vervelen, en gij, moogt ge nog niet in verlof gaan? Voor mij is er nog geen sprake van, nu, ik denk dat we algaauw voor goed naar huis zullen mogen gaan. In de hoop daarvan, zal ik maar sluiten.

Aan Kristus Koning Trouw

Uw vriend,

(get.)

Fernand Decroos

Wat we toen niet wisten was dat onze brieven, hoe goed we er ook op letten om in bedekte termen te schrijven, aandachtig gevolgd werden door de geheime dienst of Gestapo, dit was ook zo toen we vergaderingen belegden of altans probeerden te beleggen. Toen we de pastoor van de H. Elisabethkerk over onze organisatie inlichtten, genoten wij onmiddellijk zijn sympathie, maar hij durfde ons geen vergaderruimte ter beschikking te stellen - veel te gevaarlijk! Wel verwees hij ons naar een patersklooster waar we, om het zo uit te drukken, de zegen kregen, maar geen vergaderruimte. Er zat niets anders op om de lokale aangelegenheden te gebruiken, zo onopvallend mogelijk. Tweemaal op dezelfde plaats samenkomen met 10 of 15 personen

De KAJ te Lichtervelde – 1945. Rechtstaand van links naar rechts: Leon Pollet, Marcel Declercq, Marcel Decoster, Julien Debruyne, E.H. Remi Lanssens, Robert Billiet, Sylveer Pattyn, Gilbert Wybo, ... en Jozef Werbrouck. Zittend van links naar rechts (er staat wel één iemand op die ik niet herken): Marcel Vandewiele, Rafaël Vanderper, Roger Vanwalleghem, Marcel Govaere en Raymond Maesele. De foto is genomen op de plaats ongeveer waar nu het huis van dokter Delannoy staat, in de Astridlaan.

kon niet of er kwam zeker een paspoortcontrole van de Gestapo in burger, die overal aanwezig was. Wij waren altijd samen onder het voorwendsel van een “pintelierebeurt” onder makkers van de fabriek. In Halle a/Saale bestond onze vereniging uit 24 leden. Drukwerk kwam vanuit Maagdenburg waar het bij manier van spreken, onder de neus van de Gestapo gedrukt werd.

Eind oktober 1943 had de KAJ in 25 gewesten in Duitsland 1.800 leden, die ingeschreven waren op steekkaarten in de KAJ-centrale te Brussel.

Hierbij moet men nog de jongens tellen die aan KAJ-werking deden zonder gekend te zijn. Deze periode was het hoogtepunt van de KAJ in Duitsland. Daarna werden verschillende bijzondere KAJ-leiders opgepakt en gevangen gezet. Sommigen kwamen terug vrij maar konden niet meer meewerken daar hun leven aan een zijden draadje hing. De werking viel echter niet stil, er werd ijverig doorgewerkt, in stilte!

Toen het bericht ons bereikte dat de Geallieerden geland waren in Normandië, begin 1944, begon de hoop op de terugkeer naar huis opnieuw te leven. Lichtervelde werd bevrijd in september 1944, voor ons duurde het nog tot 28 april 1945.

Toen ik thuis kwam, werd ik feestelijk ontvangen door de ganse KAJ-kring, samen met de proost. Een dag om nooit te vergeten. Dank aan allen die er toen bijwaren.

Lichtervelde, 1 Juni 1945.

Politiek Gevangene, Arbeider in den Vreemde,

Na een lange ballingschap kwaamt gij terug. God weze geloofd, zijn H. Moeder geprezen! Kent ge het getal Rozenhoedjes welke onze parochie voor ons heeft gepreveld rond onze 32 Mariakapelletjes? Dat nam een aanvang op 24 Juni 1944, daags na mijn aanhouding.

Zondag houden we weer **PROCESSIE**. Daarin wordt dat Mariakapelletje op een praalwagen uitgebeeld. Mag ik de gewezen afwezigen uitnodigen, U in het bijzonder? Ik ga mée in uw groep, en de paternoster biddend gaan we rond den wagen den processieweg mee.

We weten waaraan we zijn ontsnapt! Dien dag zeggen we onze Hemelsche Moeder dank voor hare bescherming. Mag ik U op de Markt verwachten rond den wagen, vijf minuten vóór 11 ure op Zondag aanstaande? We bidden ook voor de anderen, die we nog missen....

R. LANSSENS
Onderpastoor.

Bijlagen

1 Lichtervelde, Algemeene Vergadering 1944 - 1945

	05/11	28/01	25/02	25/03	29/04	
Vanoverschelde André	√	√	√	√	√	5
Pattyn Sylveer						
Decoster Marcel	√	√	√	√	√	5
Govaere Marcel						
Declercq Marcel	√	√	√	√	√	5
Debruyne Julien	√	√	√	√		4
Billiet Etienne	√	√	√	√	√	5
Billiet Robert	√		√	√	√	4
Werbrouck Jozef						
Vanderper Rafael						
Pollet Leon		√				1
Pollet Gerard		√	√		√	3
Vanwalleghem Roger	√	√		√		3
Vanwalleghem Andre	√		√	√	√	4
Deriemaecker Roger	√				√	2
Govaere André						
Vens Marcel	√			√		2
Vanderper Frans			√	√	√	3
Vandecasteele Frans		√		√	√	3
Moyaert Hector	√					1
Pollet Marcel	√	√		√	√	4
Vandecasteele Antoon	√	√	√	√	√	5
Werbrouck Herman	√					1
Moenaert Marcel	√					1
Missinne Gaston	√	√	√	√		4
Lootens Robert	√	√	√	√	√	5
Demeyere Julien	√	√		√		3
Verhaeghe Andre	√	√		√	√	4
Mommerency Marcel	√					1
Maesele Raymond	√	√			√	3
Missinne Roger		√				1
Claeys Achiël	√	√	√	√	√	5
Claeys Odiël	√	√	√	√		4
Huyghe Remi	√	√		√	√	4
Saelens Noel	√	√			√	3
Verhaeghe Jules						
Pollet Lucien	√	√	√	√	√	5
Dezwarte Maurits	√		√		√	3
Cool Maurits - Hazelstr.		√				1
Cool Maurits - Stegelstr.						
Cool Georges					√	1
Decloedt Julien		√	√		√	3
Naert André			√		√	2
Decloedt Rafaël			√	√	√	3

Aanwezigheidslijst op de verschillende vergaderingen van de Lichterveldse Kajotters.

2 Middenraad van het arr. Chr. Werkersverbond 18 november 1945

De onderstaande tabellen geven een beeld van de toestand der verschillende vertakkingen en diensten.

2.1 Opvoedende organisaties

2.1.1 Verbond K.W.B. Roeselare-Tielt

Aantal	Maart 1945	Oktober 1945
Afdelingen	10	3
Leden	480	630

2.1.2 Verbond K.A.J. Roeselare-Tielt

Aantal	December 1939	Maart 1945	November 1945
Afdelingen	23	24	32
Leden	1.179	1311	1426

2.1.3 Verbond V.K.A.J.

2.1.3.1 Gewest Roeselare

Aantal	December 1939	Maart 1945	November 1945
Afdelingen	15	19	18
Leden	897	835	729

2.1.3.2 Gewest Tielt

Aantal	December 1939	Maart 1945	November 1945
Afdelingen	13	13	13
Leden	601	761	777

2.1.4 Verbond K.A.V. Roesefare-Tielt

Aantal	December 1939	Maart 1945	Oktober 1945
Afdelingen	20	21	23
Leden	5.304	6289	6593

2.2 Sociale organisaties

2.2.1 Christelijk Vakverbond

2.2.1.1 Leden

	December 1939	Maart 1945	September 1945	
Gewest Roeselare	7.701	6463	8068	104,7%
Gewest Izegem	3.650	3097	3119	85,4%
Gewest Tielt	4633	5032	5496	118,5%

Samen	15984	14592	16683	104,3%
-------	-------	-------	-------	--------

2.2.1.2 Aantal werklozen (Uitbetaald door werkloosheidsdiensten A.C.V.)

	Oktober 1945	Januari 1945	Maart 1945	September 1945
Gewest Roeselare	2.869	4.639	3.473	2861
Gewest Izegem	1.955	2.848	1.156	921
Gewest Tielt	2664	4051	2825	1831
Samen	7.488	11.538	7.454	5613

2.2.2 Christelijke Mutualiteiten

Huidig ledental	Verplicht verzekerden	Vrije verzekerden
Verbond Roeselare	14.500	5.000
Verbond Tielt	6503	2649
Samen	21.003	7649

2.3 B.A.C.

Spaarafdelingen	8
Aantal spaarboekjes	531
Belegd kapitaal	1 .997.565,28 Frank
Stortingen	94
Opvragingen tot september 1945	63

3 Bibliografie

Selleslagh, F.

De Klandestiene K.A.J. in Duitsland (1942 - 1944), in: "Bijdragen tot de geschiedenis van de tweede wereldoorlog", Ministerie van Nationale Opvoeding, Algemeen Rijksarchief, Navorsings- en studiecentrum voor de geschiedenis van de tweede wereldoorlog.

Heemkundige kring Karel Van de Poele